

Nr 78

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående kapitaltillskott till Norrbottens Järnverk AB; given Stockholms slott den 13 mars 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Krister Wickman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att Norrbottens Järnverk AB erhåller ett kapitaltillskott av 100 milj. kr. för att täcka förluster som uppkommit hos bolaget. Medel för ändamålet begärs på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1969/70.

*Utdrag av protokollet över industriärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
13 mars 1970.*

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för industridepartementet, statsrådet Wickman, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *kapitaltillskott till Norrbottens Järnverk AB* och anför.

Inledning

Frågan om att anlägga ett tackjärnverk i Norrbotten aktualiserades under 1930-talet framför allt för att skapa nya försörjningsmöjligheter i det av arbetslöshet hårt drabbade länet. Förutom önskan att öka sysselsättningen och ge länets näringsliv en större mångsidighet var även det utrikespolitiska läget i slutet av årtiondet ett vägande skäl för att utöka den svenska tackjärns- och stålproduktionen.

Genom beslut av 1939 års urtima riksdag (prop. 1939 u: 70, Sä¹U 76, rskr 98) bildades Norrbottens Järnverk AB (NJA) med placering i Luleå. Riksdagen anvisade 10 milj. kr. till teckning av aktier i bolaget. 1941 års riksdag godkände uppbyggnadsplanen för järnverket samt anvisade ytterligare 7 milj. kr. till aktieteckning (prop. 1941: 322, SU 246, rskr 521). Uppbyggnads-skedet omfattade uppförande av sinterverk, tre elektriska tackjärnsugnar samt ett elektrostålverk. Sedan de anvisade medlen visat sig otillräckliga för den beslutade uppbyggnaden, anvisade 1944 års riksdag ytterligare 9,5 milj. kr. till aktieteckning i bolaget (prop. 1944: 283 och 305, SU 195 och 247, rskr 406 och 503). Under de första åren erhöll bolaget sålunda i olika etapper ett aktiekapital av 26,5 milj. kr. Vidare erhöll bolaget ett statligt lån på 1,5 milj. kr.

Järnverkets produktion begränsades i början till i huvudsak tackjärn och därav framställt elektrostålmaterial för vidare förädling vid andra järnverk. Tackjärnskapaciteten utgjorde ca 60 000 ton per år. På uppdrag av dåvarande chefen för handelsdepartementet framlade styrelsen för NJA år 1946 utredning med förslag om järnverkets vidare utbyggnad. Enligt förslaget skulle

järnverket kompletteras med en anläggning för framställning av valsade produkter samtidigt som järnverkets produktionskapacitet skulle utökas i fråga om tackjärn och göt. Genom utbyggnaden beräknades företaget kunna uppnå en förbättrad räntabilitet. I en första etapp föreslogs uppförande av en koksmasugn med en årskapacitet av 200 000 ton tackjärn, ett götvalsverk och ett grovvalsverk, varjämte vissa andra avdelningar skulle byggas ut. En andra etapp innebar bl. a. att valsverken skulle kompletteras med fin- och trådvalsverk.

Utbyggnadsprogrammet, som godkändes av 1946 och 1947 års riksdagar (prop. 1946: 302, SU 241, rskr 467 och prop. 1947: 267, SU 202, rskr 390), hade kostnadsberäknats till 150 milj. kr. De båda riksdagarna beviljade sammanlagt dels ett kapitaltillskott av 55,5 milj. kr. i form av aktiekapital, dels en lånegaranti genom riksgäldskontoret för 95 milj. kr. Aktiekapitalet i bolaget nedskrevs samtidigt med 12 milj. kr., i huvudsak för att möjliggöra vissa avskrivningar och täcka uppkomna förluster. Aktiekapitalet i bolaget utgjorde därefter 70 milj. kr.

Kostnaderna för utbyggnaden blev närmare 110 milj. kr. högre än beräknat. Företaget behövde därutöver ytterligare 35 milj. kr. för att täcka anläggningsverksamhetens indirekta kostnader samt till ränte- och inkörningskostnader m. m. Med anledning därav beviljade 1951 och 1952 års riksdagar ett nytt tillskott av 60 milj. kr. till teckning av aktier i bolaget och gav statlig lånegaranti för ytterligare högst 85 milj. kr. (prop. 1951: 74, SU 104, rskr 189 och prop. 1952: 1 bil. 31, SU 45, rskr 82).

År 1954 hade den år 1946 beslutade utbyggnaden avslutats. Järnverket hade då kommit upp i en årlig produktion av drygt 200 000 ton valsverksprodukter och ca 30 000 ton martintackjärn till avsalu. Företagets räntabilitet var dock inte sådan att det i anläggningarna nedlagda kapitalet kunde förräntas. För att minska bolagets räntebelastning anvisade 1954 års riksdag (prop. 1954: 51, SU 60, rskr 163) ytterligare 200 milj. kr. till teckning av aktier i bolaget. Av beloppet användes 180 milj. kr. till återbetalning av lån som tagits för utbyggnaden. Riksdagen anslog även 30 milj. kr. till avskrivning av aktier i bolaget för att möjliggöra en utjämning i bolagets räkenskaper av uppkomna förluster av ungefär samma storlek. Härefter utgjorde NJA:s aktiekapital 300 milj. kr. Samtidigt beviljades en rörlig kredit i riksgäldskontoret på 75 milj. kr. för att täcka bolagets behov av rörelsemedel.

Efter år 1954 fram till år 1962 redovisade NJA i stort sett tillfredsställande resultat. En viss konsolidering kunde ske och vissa investeringar kunde delvis finansieras med egna medel, bl. a. ett varm- och kallvalsverk för tillverkning av tunnplåt. Sistnämnda investering var kostnadsberäknad till 83 milj. kr. och godkändes av 1959 års riksdag (prop. 1959: 1 bil 12, SU 10, rskr 10).

Det prisfall på stål, som började år 1962, medförde emellertid nya förluster för NJA under de närmast följande åren och år 1966 anvisade riksdagen

(prop. 1966: 48, SU 105, rskr 236) 100 milj. kr. över driftbudgeten såsom ett aktieägartillskott till bolaget. Beloppet användes till att lösa in kortfristiga krediter och till att slutföra vissa pågående investeringar. Tillskottet innebar samtidigt att uppkomna förluster kunde täckas. Vidare beviljades en ökning av bolagets rörliga kredit hos riksgäldskontoret från 75 milj. kr. till 125 milj. kr. för att tillgodose det större behov av rörelsemedel som betingades av järnverksrörelsens ökade omfattning och vidgade produktsortiment.

NJA:s utveckling under senare år

1950-talet kännetecknades av brist på stål, vilket medförde en högkonjunktur med goda ekonomiska resultat för stålverken.

Efter år 1954, det år då NJA:s stora utbyggnad hade slutförts, redovisade bolaget i stort sett tillfredsställande rörelseresultat. Överskotten medgav någorlunda betryggande avskrivningar och vissa år dessutom en konsolidering i form av avsättning till lagerreserv. Också åren 1960 och 1961 gav i stort sett tillfredsställande resultat för NJA.

1960-talet i övrigt innebar däremot för NJA en period av stora svårigheter och påfrestningar. Den goda stålkonjunkturen förbyttes under år 1962 i sin motsats med internationellt överutbud av stål och ett därav betingat starkt prisfall på handelsjärn. Lågkonjunkturen varade fram till årsskiftet 1968/69 då åter en period av stor efterfrågan på stål inleddes.

För NJA, som vid 1960-talets början hade sin produktion till hälften inriktad på halvfabrikat för andra järnverk inom landet och i övrigt på export, blev konjunkturförsämringen särskilt kännbar. Produkter som tidigare var lönsamma måste säljas till ogynnsamma priser. Bolaget inriktade sig därför under 1960-talet på att avveckla tillverkningen av dessa produkter (under de senaste fem åren har sålunda tillverkning av ämnen, räls och tråd nedlagts) och att skaffa ersättning för dessa.

Investeringarna under 1960-talet har därför i stor utsträckning inriktats på att möjliggöra en förändring av sortimentet mot mer manufakturerade produkter.

Mot bakgrunden av de höga plåtpriserna under 1950-talet beslöt bolaget år 1958 att installera en anläggning för produktion av tunnplåt. Anläggningen, som togs i bruk år 1962—63, omfattar i huvudsak ett varmvalsverk och ett kallvalsverk för valsning av tunnplåt upp till en meters bredd.

Bolaget har haft stora problem med det i varmvalsverksanläggningen ingående planetvalsverket. Detta har alltifrån installationen, till följd av tekniska svagheter, försvårat en rationellt utvecklad produktion av varm- och kallvalsade bandprodukter. Vid en analys av de förluster, som orsakats av planetvalsverket, går det inte att separera detta från tunnplåtsanläggningen i sin helhet eftersom varmvalsverket och kallvalsverket utgör integrerade delar av samma anläggning.

Varmvalsverket hade planerats att tas i bruk sommaren 1961. På grund

av försening i ritningsleveranser från konstruktören samt bristande tillverkningskapacitet hos leverantören kunde verket inte tas i drift förrän sommaren 1962. Olika felaktigheter, bl. a. starka vibrationer i planetvalsverket måste avhjälpas med nya konstruktioner och nya delar i verket. Fram till oktober 1963 kan driften i varmvalsverket därför betraktas som en in-justerings- och inkörningsperiod. Ytterligare kompletteringar och förbättringar har sedan utförts varför man nu kan betrakta varmvalsverket som en relativt funktionsduglig produktionsenhet. Fortfarande kan dock plåten inte valsas ned till den tunnhet som utlovats av konstruktören. Ytterligare förbättringar i detta avseende kommer att göras.

Kostnadsmässigt innebär problemen med planetvalsverket att NJA åsamkats en merkostnad om ca 50 milj. kr. under perioden 1964—1969. Dessa kostnader kan hänföras till dålig kvalitet och därigenom låga priser på plåtprodukterna, låg timproduktion, ökade kostnader i kallvalsverket på grund av låg kvalitet på det ingående varmvalsade materialet, för stort spill, merbemanning etc.

Totalt utgör anskaffningskostnaden för hela tunnplåtsanläggningen 107 milj. kr. Anläggningen har avskrivits med 27 milj. kr. varför som oavskrivet belopp sålunda återstår 80 milj. kr.

Genom att planetvalsverket och därmed hela tunnplåtsanläggningen nu fungerar tillfredsställande, bedömer man det som en mer ekonomisk lösning att behålla detta i stället för att ersätta det med ett valsverk av annan typ. Ett utbyte skulle medföra mycket höga kostnader, eftersom detta skulle återverka på hela tunnplåtsanläggningen.

Bolagets kaldoughn togs i bruk år 1964. Följande år började framställning av bredflänsbalk och grovt universaljärn i ett nytt universalvalsverk. En anläggning för grovmanufaktur togs i bruk vid årsskiftet 1965/66. I denna tillverkas svetsade profiler för varvsindustrin. Anläggningen är utrustad med aggregat för ytbehandling och grundmålning av profiler samt anordningar för svetsning av byggnadsbalk.

En anläggning för tunnplåtsmanufaktur togs i drift år 1967. I anläggningen ingår enheter för elektrolytisk förzinkning, för målning/plastbeläggning och för profilering av plåt.

De totala investeringarna åren 1961—1968/69, av vilka nu nämnda objekt har tagit i anspråk huvuddelen, uppgick till 248 milj. kr. Investeringarna har möjliggjort en successiv förändring av NJA:s produktprogram under 1960-talet.

NJA:s produktion nådde före stålkrisens inträde i början av 1960-talet en volym av ca 365 000 ton per år. Större delen av de produkter som då tillverkades har, som förut framhållits, under 1960-talet efterhand ersatts med andra produkter. Under det senaste verksamhetsåret har 465 000 ton producerats, varav ca 350 000 ton utgörs av produkter som är nya vid jämförelse med 1960 års produktsortiment.

Bolagets nuvarande produkter kan uppdelas i följande huvudgrupper.

Fartygsmaterial (manufakturade och omanufakturade profiler, platta produkter m. m.).

Verkstadsmaterial (universalstål, på olika sätt manufakturad plåt m. m.).

Stålbyggnadsmaterial (hålbalk, plastbelagd profilerad plåt m. m.) samt armeringsjärn.

Av bolagets nuvarande omsättning utgör f. n. fartygsmaterial 47 %, verkstadsmaterial 36 % samt stålbyggnadsmaterial och armeringsstål 17 %.

Tillverkningen av valsade produkter ökade från 363 000 ton år 1962 till 456 000 ton år 1965, dvs. med 25 %. Från sistnämnda år till 1968/69 ökade tillverkningen till 464 800 ton per år, dvs. med endast 2 %. Dämpningen i ökningstakten sammanhänger med den successiva övergången till mer manufakturade produkter.

Bortsett från armeringsjärn, som funnits på NJA:s program alltsedan finvalsverket år 1953 togs i bruk, och fartygsprofiler av klenare dimensioner, har så gott som alla produkter i nyssnämnda program introducerats under 1960-talet. Man kan därför ännu inte helt bedöma deras lönsamhet; tillverkningsteknik och volym befinner sig alljämt under utveckling.

Antalet anställda ökade från år 1962 till år 1968/69 med 12 %. De timavlönade ökade mellan åren 1962—1968/69 med 8 %, dvs. från 2 510 till 2 700 personer och antal månadsavlönade från 545 till 737 personer, dvs. med 35 %. Bidragande orsaker till den relativt starka ökningen av antalet månadsavlönade är dels den tekniska utvecklingen, som krävt en större insats av ingenjörspersonal, dels en förstärkning av försäljningsorganisationen.

NJA:s *resultatmässiga utveckling* har försämrats efter år 1961. Som huvudorsaker härtil kan anges de omställningskostnader, som den förändrade inriktningen av produktprogrammet medfört samt sjunkande priser för bolagets produkter. Som exempel kan nämnas att priserna, enligt Metal Bulletin's notering, för stångstål sjönk med 22 %, för NP-balk med 13,5 % och för universalstål med 13 % från årsskiftet 1960/61 till slutet av år 1968. Till detta kommer att lönekostnaderna under samma tid stigit kraftigt. År 1962 var totala lönekostnaden, inklusive lönebikostnader, 58,6 milj. kr. År 1968/69 var totala lönekostnaden 101,7 milj. kr. Detta innebär en ökning med 73 %.

Sammandrag av resultaträkningar samt balansräkningar för perioden 1962—1968/69 torde fogas till detta protokoll som *bilaga 1* och *bilaga 2*. Till protokollet torde också få fogas ytterligare uppgifter om bolaget i en *bilaga 3*.

Av bilagorna framgår att NJA för åren 1962—1964 redovisade varken vinst eller förlust. Åren 1963 och 1964 var dock avskrivningarna otillräckliga från företagsekonomisk synpunkt. År 1964 upplöstes dessutom lagerreserven med 5,6 milj. kr. År 1965 redovisade bolaget en nettoförlust på

15,6 milj. kr., samtidigt som en upplösning skedde av lagerreserven med 3,5 milj. kr.

År 1966 erhöil bolaget som nämnts ett vederlagsfritt aktieägartillskott på 100 milj. kr. Detta möjliggjorde en minskning av de kort- och långfristiga skulderna med 45,8 milj. kr. Vidare möjliggjordes företagsekonomiskt motiverade avskrivningar samt en avsättning med 10 milj. kr. till lagerreserven, som sedan dess uppgår till 20 milj. kr. Den från föregående år balanserade förlusten på 15,6 milj. kr. eliminerades med hjälp av aktieägartillskottet. Utan detta tillskott skulle verksamhetsåret 1966/67, som omfattade 18 månader, ha medfört en förlust av ca 75 milj. kr.

Räkenskapsåren 1967/68 och 1968/69 medförde förluster på 45,5 milj. kr. resp. 35,7 milj. kr., dvs. med sammanlagt 81,2 milj. kr. i bokförd förlust vid bokslutet per den 30 juni 1969.

Anledning finns att anta att nettoförlusten för perioden 1 juli 1969—30 juni 1970 kommer att uppgå till ca 20 milj. kr. Ackumulerade bokförda förluster den 30 juni 1970 beräknas därför uppgå till ca 100 milj. kr.

NJA:s förslag till investeringsprogram

I skrivelse den 29 september 1969 till chefen för industridepartementet har styrelsen för NJA lagt fram förslag till ett omfattande investeringsprogram, avsett att genom rationalisering, fortsatt övergång till högre förädlingsgrad och viss volymökning förbättra rörelsens resultat.

Vad beträffar *fartygsprofiler* framhåller styrelsen att fartygsproduktionen under 1970-talet kan väntas bli av fortsatt stor omfattning, även om en viss dämpning i efterfrågan skulle inträda om några år. NJA anser därtill att antalet profiltillverkare kommer att förbli starkt begränsat. NJA siktar till att leverera varvsmaterial i allt mer färdigmanufakturert skick, vilket förutsätter ett fördjupat samarbete mellan kund och leverantör.

I fråga om *verkstadsmaterial* konstaterar styrelsen att verkstadsindustrin i stigande omfattning konsumerar plåt av olika slag, en omständighet som redan år 1958 motiverade NJA:s beslut att anlägga ett plåtverk. Bolaget anser sig jämsides med den konventionella plåten böra inrikta sin tillverkning på kvaliteter av typ kallpressningsmaterial, på olika sätt ytbehandlad kallvalsad plåt etc. (I övrigt har NJA att till verkstadsindustrin sälja vissa typer av valsade profiler i god svetsbarhetsklass.)

NJA:s engagemang i *stålbyggnadsbranschen* är marknadsmässigt mindre än två år gammalt. Det tekniska utvecklingsarbetet började emellertid fem år tidigare. Styrelsen konstaterar i sin skrivelse att vägen till marknadsrepresentation inom denna produktgrupp har varit lång, och detta inte endast till följd av att produktområdet varit nytt utan också därför att helt nya manufakturenheter behövt tillskapas. Stålbyggnadsområdet är för Sverige relativt nytt och det innebär en stor satsning att gå in på ett sådant område.

NJA konstaterar att stålet anses vara undervärderat inom svenskt byggande och att en marknad bör kunna arbetas upp. Den potentiella marknaden anses vara stor.

NJA:s styrelse anser sålunda, att 1970-talets produktprogram, som det föreslagna investeringsprogrammet skall möjliggöra, bör ligga inom samma områden som under 1960-talet. Syftet med investeringsprogrammet är att möjliggöra tillverkning av större kvantiteter inom de angivna produktområdena samtidigt som man förbättrar kvaliteterna och tillverkningstekniken. Kapaciteten inom den metallurgiska sektorn (hytta och stålverk) avses ökas från ca 600 000 ton till 800 000 ton göt per år. Genom vissa kompletteringsinvesteringar avses valsverkens kapacitet också öka så att den motsvarar 800 000 ton göt per år. Programmet skall vidare möjliggöra en ökning av det tillverkade tonnaget med 25 % till 600 000 ton per år. Åtgärderna förväntas medföra en faktureringsökning med 40 %.

Styrelsen har mer detaljerat beskrivit investeringsprogrammets olika delar på följande sätt.

Tackjärnstillverkningen. NJA:s tackjärnsproduktion är baserad på sinter från eget sinterverk som smältes i kokshyttan. För elstålverket erforderligt martintackjärn framställs i en eltackjärnsugn. De båda övriga eltackjärnsugnarna kan betraktas som reservenheter, som under en begränsad tidsrymd dessutom kan användas för kompletterande tackjärnsproduktion.

Olika alternativ för ökning av tackjärnsproduktionen har studerats. Detaljprojekteringen är ännu inte slutförd men det alternativ som f. n. synes lämpligast är att uppföra en ny pipa med större diameter, varefter befintliga cowper-apparater, blåsterluftmaskiner och annan utrustning omkopplas till den nya pipan. Denna pipa beräknas i början ha en kapacitet, som svarar mot tackjärnsbehovet för nu föreliggande investeringsprogram, men dess kapacitet kan i framtiden ökas genom utbyggnad av hjälpmaskineriet. Anslutningen av hjälpmaskineriet kan göras omkopplingsbar mellan den gamla och nya pipan vilket kan möjliggöra upprätthållande av tackjärnstillverkningen även vid ommurningar av hyttan.

Den erforderliga investeringen i kokshyttan har av NJA kostnadsberäknats till 22 milj. kr.

Sinterverket har en kapacitet, som svarar mot nuvarande tackjärnsproduktion. NJA har emellertid möjlighet att komplettera sin beskickning med t. ex. pellets från LKAB, varför någon utbyggnad av sinterkapaciteten inte erfordras.

Ståltillverkningen. NJA har f. n. i sitt stålverk en kaldougn, tre thomaskonvertrar, fyra mindre elstålugnar och en stor elugn. Ugnsammansättningen har sin bakgrund i det successiva sätt varpå NJA uppbyggts. Skötseln av dessa olika ugnar är dyrbar och en rationalisering bedöms som helt nödvändig, särskilt med tanke på att thomasprocessen inte i längden är användbar

för ett järnverk, som inriktar sig på de högre kvaliteterna av handelsstål. Dessutom bör beaktas möjligheten av förbud mot luftföroreningar från thomasprocessen. Att förse befintliga thomaskonvertrar med luftreningsaggregat anses allmänt som en från ekonomisk synpunkt orimlig åtgärd. Detta talar således för anskaffande av ytterligare en ugnsenhet av modern typ.

Förslaget innebär installation av en stålugn, som bygger på förutsättningen att fosforfattig malm används. Härigenom förbättras kvaliteten på stålet samtidigt som slagghanteringen förenklas.

Kostnaden för stålugnen är kalkylerad till ca 48 milj. kr. I detta belopp ingår, förutom ugnsanläggningen med chargeringsutrustning och filter, även tillbyggnad av stripperhallen samt anskaffning av ytterligare en stripperkran med kringutrustning. I det föreslagna investeringsprogrammet ingår också uppförandet av en personalbyggnad i stålverket till en beräknad kostnad av 3 milj. kr.

Ämnesbehandling, adjustage och manufakturering. I grovverks-, adjustage- och manufakturingsavdelningarna ingår i det föreslagna investeringsprogrammet olika investeringar, bl. a. följande.

I programmet ingår en fjärde omvärmningsugn för ämnen, vilken erfordras av kvalitets- och planeringsskäl, då s. k. direktvalsning av ämnen utan ytkonditionering numera endast i begränsad utsträckning är godtagbar.

Inom grovverksadjustaget har de senaste åren avsevärda investeringar gjorts i nya svalbäddar och hjälpanordningar. Den ökning av produktionen av höghållfasta stål som planerats kräver ökad normaliseringskapacitet efter valsning. Härtill behövs sålunda en komplettering av befintlig ugnskapacitet.

Större delen av produktionsökningen under de närmaste åren skall enligt NJA:s planer falla på bandverken. Vad gäller kantskärning, klippning etc. kommer befintlig utrustning att förstärkas, utökas och eventuellt omdisponeras.

Glödgningsutrustningen i kallvalsverket utnyttjas f. n. helt. Den nuvarande utrustningen är av s. k. open-coil-typ. En ny glödgningsutrustning, som erfordras av kapacitetsskäl, planeras vara av kontinuerlig typ och medge sådan temperatur, att banden kan normaliseras. En utrustning av denna typ planeras bli kompletterad med utrustning för varmgalvanisering av banden.

Den med stålhusfabrikationen förknippade manufaktureringen har provisoriskt måst inrymmas på olika ställen inom verksamheten, vilket icke medger en rationell drift. En byggnad för stålhusmanufakturering planeras. Avsikten är att åstadkomma en rationell enhet där balkmaterialet kapas och borras med moderna metoder. I fråga om stålhusmanufakturen föreslås också installation av en ny målningsutrustning, som medger såväl rationellare drift som högre kvalitet.

Investeringarna i sektorn ämnesbehandling, adjustage och manufakturering har kostnadsmässigt specificerats med normaliseringsugn 15 milj. kr., gropugn och omvärmningsugn 9 milj. kr., götverksadjustage 5 milj. kr.,

byggnad för valsslipning 5 milj. kr., byggmanufaktur 12 milj. kr. samt övriga investeringar och reserv 11 milj. kr., alltså sammanlagt ca 57 milj. kr.

Totala investeringarna i maskiner och byggnader kan enligt NJA:s beräkningar kostnadsmässigt sammanfattas på följande sätt:

	Milj. kr.
Tackjärnstillverkning	22
Ståltillverkning	51
Ämnesbehandling, adjustage och manufakturering	57
	130

Därtill anges ett behov av ökat rörelsekapital med 50 milj. kr. eftersom en vidgad verksamhet kräver ökning av de i lager och kundkrediter bundna beloppen.

Styrelsen anser att investeringsprogrammet bör sättas igång under år 1970 och avslutas under år 1972.

Lönsamhet och finansiering. NJA har lönsamhetsbedömt investeringarna genom en resultatprognos för år 1972/73. Prognosen visar en förbättring av bruttoresultatet med 40 milj. kr. jämfört med verksamhetsåret 1968/69.

Beträffande finansieringen av programmet har styrelsen hemställt att aktieägaren tillför bolaget ett kapitaltillskott av 80 milj. kr. Detta belopp skulle användas till att avföra de per den 30 juni 1969 balanserade förlusterna av drygt 80 milj. kr. och samtidigt utgöra ett likviditetstillskott för finansiering av investeringsprogrammet.

NJA har dessutom hos arbetsmarknadsstyrelsen ansökt om lokaliseringsstöd med 76,6 milj. kr. (varav som bidrag 12,2 milj. kr.). Övriga erforderliga medel för finansieringen av investeringsprogrammet anser NJA kunna erhållas genom sedvanlig upplåning.

Statsföretag AB:s skrivelse beträffande NJA

NJA:s skrivelse överlämnades av industridepartementet den 23 januari 1970 till Statsföretag AB, med hänsyn till att detta bolag sedan den 1 januari 1970 har det omedelbara ägaransvaret för NJA. I skrivelse den 13 februari 1970 till statsrådet och chefen för industridepartementet hävdar Statsföretag AB nödvändigheten av en ekonomisk och administrativ rekonstruktion av NJA samt deklarerar sin ståndpunkt beträffande det föreslagna investeringsprogrammet.

Statsföretag AB beräknar att NJA:s förlust under verksamhetsåret 1969/70 kommer att bli ca 20 milj. kr. Tillsammans med det per den 30 juni 1969 balanserade underskottet av drygt 80 milj. kr. torde därför det sammanlagda underskottet per den 30 juni 1970 uppgå till ca 100 milj. kr. Statsföretag AB anser det därför nödvändigt att ekonomiskt rekonstruera företaget och

ge den ansvariga ledningen i NJA möjligheter att skapa ett företag med behövlig grad av ekonomisk stabilitet, framtidspotential och möjligheter att förhållandevis snabbt göra företaget effektivt och lönsamt.

I enlighet med de intentioner och synpunkter som framförts beträffande NJA i prop. 1969: 121 om ett statligt förvaltningsbolag hävdar styrelsen för Statsföretag AB att det beräknade underskottet på 100 milj. kr. bör täckas av staten genom ett kapitaltillskott.

Vid sin analys av NJA:s ekonomiska situation har Statsföretag AB funnit att vissa tillgångar i företaget är för högt värderade. Vid en balansmässig rekonstruktion av NJA överväger därför Statsföretag AB att genomföra en nedsättning av NJA:s aktiekapital med ca 100 milj. kr. Aktiekapitalet uppgår i dag till 300 milj. kr., vilket anses för högt med hänsyn till företagets ekonomiska potential.

Genom angivet kapitaltillskott samt erforderlig nedsättning av NJA:s aktiekapital anser Statsföretag AB att man erhåller den ekonomiska "nollställning" av företaget som kan utgöra en grund för företagets vidare rekonstruktion och utveckling.

Beträffande det av NJA föreslagna investeringsprogrammet konstaterar Statsföretag AB att NJA har tillgång till energi samt malm av god kvalitet till konkurrenskraftiga priser. NJA bör alltså enligt Statsföretag AB:s mening ha förutsättningar för en effektiv och lönsam tackjärns-, göt- och stålämnesproduktion. Härav drar Statsföretag AB den slutsatsen att i ett investeringsprogram, som avser att förbättra förutsättningarna för NJA, bör satsningarna inom den metallurgiska sektorn, d. v. s. kokshytta och stålugn, vara särskilt intressanta. Den metallurgiska sektorn måste göras fullt modern och konkurrenskraftig i framtiden.

Beträffande det produktprogram, som de föreslagna investeringarna syftar till, anser Statsföretag AB att underliggande utredningar i vissa avseenden måste kompletteras innan NJA binder sig för ett definitivt produktprogram. I synnerhet förefaller det Statsföretag AB angeläget att gjorda marknadsundersökningar och marknadsbedömningar byggs ut och ytterligare specificeras. Vad ämnesförsäljning beträffar torde sådana undersökningar kunna genomföras förhållandevis snabbt.

När det gäller fartygsprofiler konstaterar Statsföretag AB att dessa utgör ca 75 % av NJA:s orderstock. Beställningar har, vilket synes vara allmänt i branschen, tagits till fasta priser före nu rådande högkonjunktur på järn- och stålmarknaden. Statsföretag AB anser det sannolikt att dessa order innehåller inte oväsentliga förlustrisker, och att rationaliseringsarbetet därför bör drivas hårt inom just denna sektor. NJA:s fartygsprofiler har ett synnerligen gott anseende hos kunderna och genom rationaliseringsarbete och fortsatta och ytterligare kontakter med nuvarande och potentiella kunder bör marknaden kunna bevaras och vidgas. Då antalet kunder är begränsat bör man förhållandevis snart kunna få fram ytterligare underlag för profilprogrammets utformning och de framtida marknadsförutsättningarna.

Läget då det gäller övriga manufakturprodukter är sannolikt ett annat. För dessa anses längre tid behövlig för att skapa en bild av marknaden. Statsföretag AB anser det nödvändigt att under en viss tid framöver undersöka olika alternativ inom den totala investeringsram som angivits, så att, då beslut om inriktningen i detalj fattats, dessa kan ha rimlig utsikt att bli definitiva.

Statsföretag AB finner det dessutom angeläget att vidgade kontakter tas med andra järn- och stålverk inom landet samt att möjligheter till ökat samarbete inom branschen undersöks.

Beträffande kostnaderna för de av NJA föreslagna investeringsobjekten anser Statsföretag AB att dessa behöver räknas upp från sammanlagt 130 milj. kr. till 160 milj. kr., räknat i det kostnadsläge som förelåg hösten 1969. Beträffande den av NJA beräknade nödvändiga ökningen av rörelsekapitalet med 50 milj. kr. har Statsföretag AB inte funnit skäl att föreslå någon ändring.

Investeringarna i maskiner och fastigheter till de av Statsföretag AB beräknade kostnaderna kan specificeras på följande sätt.

	Milj. kr.
Kokshytta	35
Stålugn	48
Varmvalsverk	30
Kallvalsverk och manufaktur	41
Övrigt och reserv	6
	160

Sammanfattningsvis anser sålunda Statsföretag AB att krafterna nu bör koncentreras på investeringar i den metallurgiska sektorn samt i utrustning för tillverkning av fartygsprofiler. Beträffande förslagen till investeringar i produktionsapparaten för andra manufakturade produkter avser Statsföretag AB att först genomföra kompletterande ekonomiska analyser och marknadsundersökningar innan slutlig ställning tas.

NJA:s tidsplan för investeringsprogrammet sträcker sig över åren 1970—1972. I denna plan ligger vissa fortsatta investeringar inom manufakturingssektorn med början första halvåret 1970. Dessa investeringar kan därför komma att förskjutas något i tiden i avvaktan på att de kompletterande utredningarna skall hinna slutföras.

Statsföretag AB framhåller att investeringarna grundas på såväl ett ekonomiskt som ett administrativt rekonstruktionsprogram. Statsföretag AB säger sig i enlighet med sitt ägaransvar vilja verka för att ett företagsprogram med ett strikt företagsekonomiskt mål utarbetas och fastställs, åtskilt från eventuella samhällsekonomiska mål, som staten mot särskild ersättning kan uppställa för NJA, att organisationen görs effektivare, att informa-

tions- och styrsystemen vidareutvecklas, att ökade möjligheter skapas för ett förtroendefullt samarbete mellan de anställda och företaget, att ansträngningarna att sänka kostnadsnivån, förbättra kapacitetsutnyttjandet och höja den totala omsättningen intensifieras samt att system för att skapa kunskaper om företagets marknad och de olika produkternas marknader samt för att värdera produkternas lönsamhet vidareutvecklas i syfte att nå ett mer bestående och säkrare produktsortiment.

Med hänvisning till nödvändigheten av en ekonomisk rekonstruktion av NJA hemställer styrelsen för Statsföretag AB om ett kapitaltillskott på 100 milj. kr., som ställs till förfogande genom Statsföretag AB, för att täcka det per den 30 juni 1970 beräknade underskottet för NJA.

Statsföretag AB anser att för finansieringen av investeringsprogrammet bör kapitaltillskottet till större delen kunna utnyttjas. Därtill har Statsföretag AB räknat med lokaliseringstöd i form av lån och bidrag av ca 75 milj. kr. Kvar att finansiera är alltså 35—40 milj. kr. I det läge vari NJA skulle komma genom av Statsföretag AB föreslagna rekonstruktionsåtgärder anses det inte möta svårigheter att finansiera detta behov genom sedvanlig upplåning. Statsföretag AB anser att denna upplåning bör ske genom Statsföretag AB mot säkerheter som ställs till förfogande av NJA.

Departementschefen

Riksdagsbeslutet år 1939 att bilda NJA grundade sig primärt på samhälls-ekonomiska värderingar. Arbetslösheten hade varit stor i Norrbotten under hela 1930-talet och det framstod som angeläget att skapa ökade sysselsättningsmöjligheter och ett mer differentierat näringsliv i denna del av landet. I det spända utrikespolitiska läget var det även ett väsentligt samhällsintresse att åstadkomma en ökad tackjärns- och stålproduktion inom landet.

NJA:s produktion under de första verksamhetsåren inriktades på stålämnen, dvs. produkter av låg förädlingsgrad. Under senare delen av 1940-talet och de första åren av 1950-talet vidgades successivt verksamheten inom företaget bl. a. genom utbyggnad av valsningsskapaciteten för olika typer av tillverkning. En ytterligare betydande kapacitetsutbyggnad genomfördes under de första åren av 1960-talet då en anläggning för tunnplåtstillverkning togs i drift. Åren 1964—1965 tillkom den nuvarande manufaktur-anläggningen för tillverkning av fartygsprofiler. Produktionsvolymen, som vid mitten av 1950-talet befann sig på nivån 250 000 ton per år, steg till ca 370 000 ton år 1960, till drygt 450 000 ton år 1965 och till 465 000 ton år 1968/69. En övergång till produkter av högre förädlingsgrad har pågått under 1960-talet.

NJA:s verksamhet och utbyggnaden av densamma har vid ett flertal tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Sammanlagt har bolaget av staten erhållit 342 milj. kr. i form av aktiekapital, av vilket 42 milj. kr. av-

skrivits, och dessutom år 1966 ett vederlagsfritt aktieägartillskott med 100 milj. kr. Vidare disponerar bolaget en rörlig riksgäldskredit på f. n. högst 125 milj. kr., varav vid senaste kalenderårsskifte 100 milj. kr. hade tagits i anspråk.

Resultatet av NJA:s verksamhet under uppbyggnadsskedet och fram till och med de första åren av 1950-talet var inte företagsekonomiskt tillfredsställande. De gjorda investeringarna och den goda stålkonjunkturen under senare delen av 1950-talet gav emellertid ett sådant resultat att företaget kunde täcka kvarstående balanserade förluster från 1950-talets början, till stor del självfinansiera investeringarna och åstadkomma en viss konsolidering.

Stålkonjunkturen försämrades snabbt åren 1962—1964. Det åtföljande prisfallet på stålprodukter tillsammans med kostnadsökningarna inom företaget och de svårigheter som uppstod efter installationen av det nya valsverket år 1962 medförde en avsevärt försämrad lönsamhet, otillräckliga avskrivningar och upplösning av tidigare bildade reserver. År 1965 redovisades en förlust på 15,6 milj. kr. och 1966/67 — då verksamhetsåret omfattade 18 månader — var förlusten före lagerreservering och aktieägartillskott 74,6 milj. kr. Enligt riksdagsbeslut erhöll företaget detta år ett vederlagsfritt aktieägartillskott på 100 milj. kr. Genom detta tillskott täcktes de uppkomna förlusterna och avskrivningarna kunde återföras till en mera normal nivå.

De två senaste verksamhetsåren, 1967/68 och 1968/69, har medfört nya förluster. De förutnämnda resultatförsämrande faktorerna fortsatte att göra sig gällande, och effekterna av den allmänna prishöjningen på stål gjorde sig märkbara endast i ringa grad och med en betydande tidseftersläpning; de framträder i något ökad grad under nu löpande räkenskapsår. Efter gjorda avskrivningar på inte fullt 25 milj. kr. vardera året uppgick de redovisade förlusterna till resp. 45,5 och 35,7 milj. kr. Den vid det senaste bokslutet balanserade förlusten utgjorde därefter drygt 81 milj. kr.

I NJA:s skrivelse i september 1969 redovisar bolaget huvudresultaten av ett internt utredningsarbete rörande den framtida inriktningen av NJA:s verksamhet och hemställer att ägaren överväger ett kapitaltillskott till NJA på 80 milj. kr. för att täcka de balanserade förlusterna.

Statsföretag AB, som fr. o. m. år 1970 övertagit det direkta ägaransvaret för NJA, har i skrivelse i februari 1970 uttalat sig om NJA:s situation.

Förvaltningsbolaget anser en ekonomisk rekonstruktion av NJA nödvändig. Den balanserade förlusten i företaget, som av förvaltningsbolaget beräknas ha stigit till 100 milj. kr. den 30 juni 1970, bör täckas genom ett kapitaltillskott från staten. Statsföretag uppger sig även överväga en nedskrivning av NJA:s aktiekapital från nuvarande 300 till 200 milj. kr. vilket skulle ge en riktigare värdering av aktiekapitalet i förhållande till företagets ekonomiska potential och tillgångar.

Det av NJA föreslagna investeringsprogrammet har av Statsföretag AB kostnadsberäknats till 160 milj. kr., vartill kommer ett behov av 50 milj. kr. i ökat rörelsekapital. Förvaltningsbolaget anser att den föreslagna satsningen på den metallurgiska sidan liksom vidareutvecklingen av fartygsprofilsektorn inom manufaktureringen — vilka delar beloppsmässigt omfattar 120 à 130 milj. kr. av programmets 160 milj. kr. — bör ges tidsmässig prioritet. Statsföretag är inte berett att nu ta ställning till den närmare utformningen av övriga föreslagna investeringar på manufaktureringssidan utan anser att ytterligare marknadsundersökningar bör göras innan NJA binder sig för det mer definitiva produktprogrammet. Förvaltningsbolaget finner det vidare angeläget att prövningen av möjligheterna till ett vidgat samarbete med andra verk fullföljs. Finansieringen av investeringsprogrammet bör enligt förvaltningsbolaget ske genom det föreslagna kapitallinskottet på 100 milj. kr. Man har vidare räknat med lokaliseringstöd på ca 75 milj. kr., varom ansökan redan ingivits av bolaget. Återstående 35 à 40 milj. kr. förutsätts kunna erhållas genom normal upplåning.

I prop. 1969: 121 angående bildandet av det statliga förvaltningsbolaget framhöll jag att de särskilda syften som motiverat statens engagemang i NJA och Uddevallavarvet medför att förluster hos dessa företag bör täckas i särskild ordning av medel ställda till förfogande genom riksdagsbeslut. Jag angav att arbetet med planeringen av NJA:s fortsatta verksamhet pågick och att frågan om kapitallinskott skulle bli aktuell under budgetåret 1969/70.

Utvecklingen i NJA under de 30 år järnverket existerat har fört fram företaget till en sådan storlek att det i dag ingår som en betydelsefull del inom den svenska järnhanteringen. Företaget har därtill under hela denna tid spelat en väsentlig roll för sysselsättningen i Norrbottens län.

Företagets produktionsinriktning har under denna tid gradvis förändrats. Särskilt markant har denna utveckling varit under 1960-talet. Större delen av de produkter som tillverkades i början av 1960-talet har ersatts med andra, mera manufakturerade produkter. Här må särskilt nämnas NJA:s satsning på fartygsprofiler som introducerats under denna period. NJA kan på detta område anses som föregångare.

De senaste årens produktutveckling har ännu inte gett de ekonomiska resultat som förväntats. Förlusterna i NJA, för vilka en ingående redogörelse lämnats i det föregående, har varit betydande även om en viss förbättring inträtt under de två senaste räkenskapsåren. Det är därför nödvändigt att en fortsatt effektivisering av företagets produktion sker. Det metallurgiska och produktionstekniska kunnande som finns inom NJA ger härvid ett gott utgångsläge för den fortsatta utvecklingen.

Som framgår av den lämnade redogörelsen är en finansiell rekonstruktion av företaget nödvändig. NJA:s resultatrapport för andra halvåret 1969, som nu föreligger, anger en förlust på drygt 8 milj. kr., vilket ökat den tidigare redovisade förlusten till närmare 90 milj. kr. Statsföretags bedömning, att

den resultatmässiga utvecklingen leder till ett sammanlagt underskott den 30 juni 1970 på ca 100 milj. kr., synes således riktig. För att basera företagens framtida utveckling på en sanerad ekonomi finner jag därför kapitaltillskottet böra uppgå till 100 milj. kr. Jag har heller ingen erinran mot Statsföretags överväganden att genomföra en nedskrivning av aktiekapitalet från nuvarande 300 till 200 milj. kr. vilket skulle ge ett riktigare uttryck för företagens ekonomiska potential och innebära en mer realistisk värdering av dess tillgångar.

Det föreslagna investeringsprogrammet innebär bl. a. en betydande effektivisering av företagens metallurgiska produktion vilken är grundläggande för hela dess verksamhet och bör således komma till utförande. Beräkningar visar att investeringarna i hytta och stålverk på sammanlagt 83 milj. kr. kan väntas medföra en kostnadsbesparing med 30 kr. per ton göt, vilket motsvarar 24 milj. kr. per år. Därigenom skapas en väsentlig förutsättning för lägre tillverkningskostnader för det totala produktionssortimentet. Jag finner det vidare angeläget att verkets ansträngningar att vidga manufaktureringen fullföljs i nära kontakt med verkets kunder och att en fortsatt effektivisering av försäljningsorganisationen sker. Det är sålunda — vilket även understryks av Statsföretag — nödvändigt att det definitiva produktprogrammet fastställs först efter en så långt möjligt säker marknads- och lönsamhetsbedömning. Det synes mig också viktigt att prövningen av möjligheterna till vidgat samarbete med andra företag fullföljs.

När den finansiella rekonstruktionen och investeringsprogrammet har genomförts anser jag att NJA bör ha förutsättningar att uppnå ett mer tillfredsställande företagsekonomiskt resultat. Jag förutsätter härvid också att de produktivitetsvinster som bör kunna nås genom en vidare effektivisering av företagens administrativa och budgetära rutiner till fullo utnyttjas.

Mot bakgrund av vad jag här anfört är jag beredd att tillstyrka ett kapitaltillskott på 100 milj. kr. till NJA. De behövliga medlen bör efter hand som behov uppkommer och efter beslut av Statsföretag AB ställas till NJA:s förfogande. Detta står i överensstämmelse med principerna i prop. 1969: 121, där jag bland förvaltningsbolagets uppgifter angav att uppställa målen för koncernföretagen, att följa deras planering, kontrollera att uppställda mål uppfylls samt vid bristande måluppfyllelse vidta korrigerande åtgärder. De begärda medlen torde böra lämnas på tilläggsstat III under innevarande budgetår.

Med hänvisning till vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att för *Kapitaltillskott till Norrbottens Järnverk AB* på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1969/70 på driftbudgeten under trettonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

Sammandrag av vinst- och förlusträkningar 1962—1968/69

Beloppen i 1 000-tal kronor

	1962	1963	1964	1965	1966/67 ¹	1967/68	1968/6
Försäljningsintäkter	184 651	179 539	213 894	231 787	331 342	230 418	284 35
Avgår kostnader för lev. produkter	159 032	170 542	197 217	218 730	330 042	232 845	279 15
Bruttoöverskott	25 619	8 997	16 677	13 057	1 300	—2 427	5 20
Avgår extra kostnader för lager- sanering m. m.	—	—	—	—	22 755	6 557	—
Tillkommer inkomsträntor m. m.	1 394	1 629	3 462	2 454	3 243	2 179	1 58
Avgår utgiftsräntor, skatter m. m.	6 598	6 287	10 997	14 265	19 763	14 274	17 83
Avgår avskrivningar	20 415	4 339	13 285	20 306	36 662	24 450	24 70
Avgår avsättning till lagerreserv	—	—	1 500 ²	—	10 000	—	—
Tillkommer upplösning av lager- reserv	—	—	5 643	3 475	—	—	—
Tillskott från aktieägaren	—	—	—	—	100 000	—	—
Nettoresultat	0	0	0	—15 585	15 363	—45 529	—35 74

¹ Under 1966 ändrades bolagets räkenskapsår från kalenderår till att omfatta tiden 1.7.—30.6. Denna period omfattar sålunda tiden 1.1.1966—30.6.1967.

² Avser avsättning till prisfallsreserv.

Bilaga 2

Sammandrag av balansräkningar 1962—1968/69

Beloppen i 1 000-tal kronor

	1962	1963	1964	1965	1966/67*	1967/68	1968/69
<i>illgångar</i>							
assa, bank, postgiro, främmande växlar	644	3 707	2 917	5 898	9 495	8 829	12 033
undfordringar	39 386	53 084	43 692	51 564	35 554	48 387	63 931
arulager	49 583	52 472	70 538	88 731	84 690	79 320	64 795
aktier, andelar m. m.	1 161	1 077	995	868	710	577	470
maskiner och inventarier (bokfört värde efter avskrivn.)	82 106	97 749	170 078	178 887	186 201	181 358	173 852
fastigheter (bokfört värde efter avskrivn.)	108 824	111 589	136 821	139 446	140 284	139 624	134 943
åtgående nyanläggningar	111 033	125 119	47 999	41 069	22 273	13 968	16 588
anserad förlust	—	—	—	—	15 363	—	45 529
örets förlust	—	—	—	15 585	—	45 529	35 746
	392 737	444 797	473 040	522 048	494 570	517 592	547 877
<i>skulder och eget kapital</i>							
leverantörsskulder	32 565	34 281	38 858	39 651	42 799	37 462	46 619
övriga kortfristiga skulder	126	171	6 739	17 646	166	5 306	3 781
långfristiga skulder	56 824	107 123	124 221	161 529	133 242	171 824	194 487
ekapital	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
reservfond	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
anserad vinst	222	222	222	222	—	—	—
örets vinst	—	—	—	—	15 363	—	—
	392 737	444 797	473 040	522 048	494 570	517 592	547 877

* Under 1966 ändrades bolagets räkenskapsår från kalenderår till att omfatta tiden 1.7.—30.6. Denna period omfattar sålunda tiden 1.1.1966—30.6.1967.

Diverse uppgifter 1962—1968/69

	1962	1963	1964	1965	1966/67*	1967/68	1968/69
Anskaffningsvärde för maskiner och inventarier (1 000-tal kr.)..	222 742	237 233	315 912	339 228	363 760	376 162	378 923
Anskaffningsvärde för fastigheter (1 000-tal kronor)	145 516	152 590	182 829	190 783	200 183	205 380	206 377
Antal anställda, timavlönade . . .	2 511	2 605	2 688	2 662	2 754	2 670	2 698
Antal anställda, månadsavlönade	545	622	674	708	740	737	737
Totalt antal anställda	3 056	3 227	3 362	3 370	3 494	3 407	3 435
Utbetalda löner till timavlönade (1 000-tal kronor)	41 842	45 280	51 445	54 515	89 564	59 774	64 613
Utbetalda löner till månadsavlönade (1 000-tal kronor).....	12 115	14 795	16 895	18 533	32 255	23 386	24 623
Utbetalda löner och arvoden till styrelse och direktion (1 000-tal kronor)	360	375	400	473	862	541	621
Avgifter till ATP etc. (1 000-tal kronor)	4 279	4 967	6 593	7 029	13 445	10 489	11 869
Leveranser av valsade produkter i ton.....	373 719	385 600	422 600	438 500	618 200	424 200	476 400
Tillverkning av valsade produkter i ton.....	363 621	385 500	441 700	456 000	659 100	440 100	464 800
Totala nyinvesteringar (1 000-tal kronor)	57 000	37 000	33 000	25 000	26 000	12 000	15 000

* 18 månader